

dajala le udom kmetijske družbe, kakor se godi v mnogih drugih deželah.

Kmetovalec, ki v dar dobí bika, vrednega 100 do 200 gold. ali ki mu kmetijska družba nakloni kakovo drugo korist, menda vendar zmore mali družbin donesek 2 gold. na leto; vrh tega pa se še kaj družega koristnega nauči. Sramota je, da so okraji na kmetih, iz katerih ne enega uda ne šteje kmetijska družba. So pa žalibog! tudi nekteri predstojniki kmetijskih podružnic, ki v gospodarskem oziru skoro nič ne storé za svoj okraj, in se zanašajo le na to, kar dela glavni odbor v Ljubljani, ne vedé, da glavni odbor v središči dežele je le glava in srce — brez rok in nog, ako vzajemno z njim ne delajo podružnice!

Šolmajer.

Iz občnega zbora družbe kmetijske Kranjske

29. januarija t. l.

(Konec.)

Ko se je razpravljajal sklep glavnega odbora, da — kakor drugod tako tudi pri nas — bo koristnejše za povzdigo živinoreje, ako se plemenni biki vprihodnje ne dadó brezplačno, ampak prodadó za polovico kupnine na deželo, je prof. Konšek stavil vprašanje: kako pa bode potem s tarifo za spuščanje, ker dozdanja tarifa je znašala 10 kr., dokler so gospodarji bika zastonj dobivali? — Gosp. predsednik mu odgovorí, da že lansko leto je subvencijski odbor tarifo od 10 kr. povzdignil na 30 kr.; če pa bode gospodar kupil bika, kupi s tem tudi pravico tarifovanja. —

Namesti po opravljenih na Dunaji zadržanega gosp. dr. Coste poroča v imenu odborovem gosp. Šolmajer o osnovi loterije, ktera ima namen, pridobiti družbi kmetijski toliko dohodka, da more na svojem vrtu na Poljanah zidati primerno poslopje za zbirko kmetijskega orodja in druge potrebne prostorije, katerih stroški so preračunjeni na 20.000 gold. Odbor predlaga, naj se naredí 200.000 srečk (lozov), ena za 20 novih krajev; dobitki naj bodo lepa živina, mašine, poljedelsko, vrtarsko, gozdarsko orodje, semena itd., pa tudi hišna oprava; — ti dobitki naj se pridobijo po trojni poti: po prostovoljnih darovih za povzdigo kmetijstva zavzetih domoljubov, po podpori, za katero se naprosi ministerstvo kmetijstva, in po nakupu družbinem. Pred izsrečkanjem dobitkov leta 1874. naj se napravi v Ljubljani razstava vseh dobitkov. — Gosp. dr. Dolar nasvetuje, naj se srečke naredé po 40 kr. in naj se jih izdá le 100.000; gosp. Dežman želi, naj se določi družbinemu odboru denarni znesek, čez kterega ne sme seči pri nakupovanju dobitkov. Vitez dr. Gutmansthal se sklada s tem in nasvetuje, naj se ta znesek odloči na 5000 gold. Dr. Dolar meni, da taka določitev bila bi nezaupnica odboru, ktere ne zasluži. Po daljem razgovoru je obveljal sklep: naj se družbinemu odboru prepusti na prosto voljo, za koliko da nakupi dobitkov, ter se sprejmejo vsi drugi predlogi odborovi. —

Gosp. Peter Kozler poroča o tem, kaj je družba kmetijska dozdej storila, da bi kmetijstvo bilo vredno zastopano pri véliki razstavi Dunajski, ki se začne maja meseca. Ona namreč hoče v skupni zbirki razstaviti pridelke gorenške, dolenske in notranjske in je zato že najela razstavni potrebni prostor, za kterega je plačala 122 gold. 25 kr. Želja je zdaj le ta, da vsi naši domoljubi, ki so bili naprošeni že 1. julija lani, kar hitro pošljejo odboru, kar imajo za razstavo nabranega. Gosp. poročevalec Kozler se nadja, da se bode to zgodilo, in prosi pričujoče ude žive podpore. —

Potem dr. Bleiweis na kratko poroča o srečnih skušnjah učitelja Brežnika, iz semena pridelovati krompir (v „Novicah“ že naznanjenih) in prosi zbrane gospode, naj ogledajo Brežnikovo razstavico, ki bode tudi na Dunaj šla v razstavo. —

Ker so predlogi podružnic bili že obravnavani pri državnih subvencijah, ostalo je le še poročilo podružnice Vipavske, ktera toži o pokončevanju gozdov na Nanosu. Sklenilo se je poročilo izročiti c. kr. gozdarskemu nadzorniku, v čegar opravilstvo spada skrb za gozdarstvo. —

Zdaj želi grof Barbo besede za dvojno stvar: Prvič ponudi murborejcem, ki se pečajo s svilorejo, 300 petletnih murbovih dreves brezplačno. Zbor hvaležno sprejme to dobrotno ponudbo. (Družbeni odbor je naprosil vredništvo „Novic“, naj grofovo ponudbo ogласí po „Novicah“, da se gospodarji obrnejo brž in naravnost do gosp. grofa v Rakovnik na Dolenskem; to storijo s tem oklicem); drugo je bilo to, da je grof Barbo stavil predlog, ki je bil enoglasno sprejet, naj se družba obrne do ministerstva finančnega za dovoljenje, da smemo na Kranjskem tobak pridelovati, ker imamo zdaj cigarnico v Ljubljani, ki potrebuje tobaka, za kterega je naša dežela prav pripravna.

Dr. Ahačič toži, kako nemarno je v Ljubljani sejmišče živinsko; o deževnem vremenu živina in kupci gazijo v blatu; živina se ne stavlja v noben red, nevarnost za ljudi je zato velika. Župan g. Dežman skuša zagovarjati sejmske napake; al tudi od družih strani se pritrjuje dr. Ahačičevi pritožbi, in skoro enoglasno je bil sprejet predlog: naj se mestnemu magistratu želja izroči, da se odstranijo grajane napake.

Družbeni račun za leto 1871. in proračun za leto 1873. zavoljo pomanjkanja časa nista bila na drobno brana; rečeno je bilo, da račun za leto 1871. je gosp. Jan. Steska, c. kr. računarski svetovalec, preiskal in ga popolnoma v redu našel. — Dohodki so znašali 8338 gold. 41 kr., stroški 7443 gold. 16 kr., tedaj je ostalo 895 gold. 25 kr. — Bilanca je kazala stan celega premoženja na 34.073 gold. 62 kr. — Proračun za letošnje leto je stavljen s 3863 gold. v dohodkih, s 3759 gold. 63 kr. pa v stroških, po takem utegne ostati 103 gold. 63 kr. konec leta.

Po podružnicah za poslavljenje s častnim pismom priporočanim murbo- in svilorejcem, sadje- in čbelorejcem so bile pohvalne diplome priznane.

Gospodje M. Pregl, vitez dr. Gutmansthal, Šolmajer in Debevec so bili zopet izvoljeni za odbornike glavnega odbora.

Razstavila v zboru sta se le krompir po skušnjah Brežnikovih in pa velikanska latnata rž od gosp. Scheirerja, predstojnika podružnice Rateške. Iz Dolenskega samo za poskušnjo prineseni slivovec: ali bi bil za Dunajsko razstavo pripraven ali ne, je bil dober spoznan. Kdor je hotel še kaj videti, videl je lahko v pisarnici družbe kmetijske.

Zdramimo se!

Naj drage „Novice“ dovolijo, da kmet kmetom le dvoje pové, in to prav odkritosrčno. To-le je: V naši mili domovini imamo mnogo krajev in prostorov, kateri so prazni in pusti, ki bi se lahko s pridnimi rokami pretvorile v rodovitne kraje, kjer bi lahko rastlo na tisoče murv in sadnih dreves, pa tudi vinska trta. In tako bi se premenila naša ljuba domovina iz pustega kraja v rodoviten in prijeten vrt. Srce me boli, da toliko slovenske zemlje prazne leži, Slovenec pa v pomanjkanju živí! — In kako slabo se gospodari z

borštom! Sekati les, to res zna vsak; al bele vrane so taki kmetje, ki skrbijo za zárod lesá. Se ve, da lahko je vživati to, kar so stari naši očetje nam pripravili, al nemarnost je velika, da ne skrbimo za to, da bi tudi mi svojim otrokom zapustili kaj vžitka. Vse časti vredna družba kmetijska nam ponuja zastonj semena; koliko pa Vas je, da za-nj prosite? Zato vas opominjam: Zdramimo se!

V Češnjicah.

Janez Rokavec, kmet.

Moje skušnje o reji lesá.

Dragi bralci in posebno vi očetje gospodarji zopet se nam ponuja kosec kruha, ki ga bodo vaši sinovi enkrat hvaležno vživali, namreč ta, da nam sl. kmetijska družba ponuja gozdnega semena. Sprejmite ponudbo, ki je zatega denarja vredna; ne držite rok križem, posebno vi, ktere imate na svojem posestvu lepo prilžnost lesa zarediti si! Pomislite le, kako se tu pa tam gozdi neusmiljeno posekujejo.

Gotova resnica je, da naši potomci bodo mraz trpeli zavoljo naše zanikarnosti. Dragi bralci! naj vas ta-le moja lastna skušnja v to priganja. Podelila mi je lansko spomlad sl. kmetijska družba 28 liber smrekovega semena in dokupil sem še nekoliko mecesnovega in borovega semena. Vse to seme sem posejal po plešinah, po grmovji in kjer koli je bilo kaj praznih tal potem. Ker mi je pa še precej semena ostalo, napravil sem drevesnico 10 sežnjev dolgo in 5 široko. Povem vam, da veselja more človeku srce igrati, ko vidi tisoč in tisoč čvrstih mladih sadik, katerih željno pričakujem, da bodo zadosti velike za presadbo. Nasadil sem tudi pred dvema letoma kakih 500 od 1 do 2 čevlja visocih gozdnih sadik smrekovih; tudi te so se večidel prijele. Tudi po gosp. Šajerjevem nasvetu sem smreko z zmrzlo zemljo vred dva in pol sežnja visoko presadil; zdaj raste, da je veselje.

Iz tega videte, da vse je mogoče; le rok ne smemo križem držati. Obžalovati je pa to, da prosti kmetje še premalo beró; „Novice“ nam vendar zmirom toliko lepih naukov dajejo, zato ne bi smelo biti kmeta, ki ne bi tega zlata vrednega lista imel. Če si sami nočemo pomagati, kdo nam pa bo?

Iz Cola nad Vipavo.

Andrej Rován, kmet.

Obravnava kmetijskih šol na Kranjskem v deželnem zboru lanskem.

Razprava o kmetijski šoli na Dolenskem.

Poročilo deželnega odbora se je v poglavnih točkah glasilo tako-le:

„Že dolgo se čuti potreba, da bi se ustanovila nižja kmetijska šola, to je, taka poljedelska šola, v kateri bi se kmečki sinovi naše dežele izučili, umno gospodariti se svojim posestvom. Pozvana po c. k. ministerstvu za kmetijstvo je kmetijska družba že 1850. leta ustanovila kmetijsko šolo, ktere prvoletni uk je bil v Ljubljani, drugoletni in tretjeletni pa na graščinah v Preddvoru, v Draškovicah in v Mokricah. Ta učilnica se je napraviti mogla samo s štrvoljubno podporo nekterih domorodcev in po privolitvi c. k. ministerstva, da je 87J gld. poprejšnjih konjskih daril (premi) sméla rabiti v štipendije in druge šolske potrebščine. Ker je bila ta podpora odvzeta, zato bilo je 1862. leta tudi te šole konec.

Od tega časa — toraj polnih deset let — bile so neprestano razprave, da bi se ustanovila kmetijska šola, a vendar niso prišle do zaželenega vspeha.

Leta 1866. in tudi v naslednjih letih je deželni zbor

razpravljaj o napravi kmetijske šole, in po njegovem naročilu je deželni odbor, da bi tej šoli dobil primerno prostorišče, 1867. leta bil v dogovoru z gosp. Smolo, posestnikom grajščine Grm pri Novem mestu, in v najvejši dóbi z gosp. pl. Langerjem zaradi Bršlina.

Ako bi naša dežela imela take novčne moči, kakoršne imajo nektare druge dežele, gotovo bi tako potrebna šola bila ustanovljena, kar nam dokazuje to, da se je enaka šola kakih 10 let mógla držati, a samo s tem, da so vsi učitelji zastonj podučevali in da se je iz deželne zaloge dajalo samo 879 gold. podpore za štipendije učencem.

A če se neče, da bi šola visela samo od radovoljnosti učiteljev; če se hoče, da bi ti učitelji ustrezali tudi zahtevam znanstva in če se neče, da bi šoli posvečena grajščina bila samo milostinsko darilo dotičnega posestnika: potem je treba dobiti trdno podlogo šoli in njenemu obstanku.

Ko se je pričela državnih podpor naprava, ki je tako dobrodejna znanstvu o poljedelstvu in gozdarstvu posamesnih avstrijskih dežel, tedaj se je tukajšnja kmetijska družba zaupno obrnila k c. k. ministerstvu poljedelstva, da bi dobila krepko novčno podporo za ustanovitev kmetijske šole, ktera se je tudi bila obljubila z visokim razpisom od 10. marcija 1870. l., št. 1284/456. Vsled te obljube se je bila ta stvar na razpravo vzela v občnem zboru kmetijske družbe 4. maja 1870. leta, in sklenjen je bil šolski načrt s porabo šolskih programov drugih dežel, po katerih je za glavne učne stvari to postavljeno: vaje v spisih kmetijskih in v računstvu, lahko umevno naravoslovje in kemija z ozirom na poljedelstvo in zemljeznanstvo, znanstvo zelišč, to je, znanje rastlin za pičo in strupenih zelišč, praktičen uk o kmetijstvu zadevajoč obdelovanje polja, travnikov in vrtov, murvorejo in svilorejo, vinstvo, čbelarstvo, kmetijsko knjigovodstvo, a vse to tako zaporedoma, da bi se 1. leto najpoprej učila pripomočna, a v 2. letu strokovna znanstva.

Iz teh samo po vrhu narisanih učnih stvari se deželni zbor uvéri, da ima ta šola, ker je celotna kmetijska šola, bistven razloček v primeri z načrtano šolo na Slapu, ktera je samo posebna šola za sadje-rejo in vinstvo; a komur je znano, kako se na Dolenskem in kako v Vipavi prideluje vino, ne bode se niti trenutja pomišljal pritegniti temu, da Slapska učilnica, ktero nam je blagosrče grofa Lanthieri-ja pomoglo ustanoviti, ne bode nepotrebna potem, ako se na Dolenskem šola napravi; obe šoli ste bistveno različni.

To šolsko stvar, ki je stvar vse dežele, bil je odbor kmetijske družbe izročil deželnemu odboru ter mu priporočil, da bi jo krepko pospeševal. Deželni odbor jo je tudi res na razpravo del v 10. seji deželnega zbora 1871. leta. Z dopisom sl. ministerstva za kmetijstvo od 19. aprila 1872. leta bilo je kmetijski družbi naznanjeno, da je primerna podpora obljubljena za kmetijsko šolo, a da bodo dotične razprave o tem dalje tekale z deželnim odborom, ker bode omenjena šola deželna šola.

V seji 9. junija 1872. leta je bilo zarad Bršlina natančnejše posvetovanje, ker je gosp. pl. Langer izrekel, da hoče poslopja in zemljišče v Bršlinu deželi prepustiti za 1200 gold. letne zakupščine. Naposled je bilo soglasno sklenjeno, naj komisija odide v Bršlin ter vse sestavne dele tega posestva, kar se tiče poslopij in tudi zemljišč na tanko pregleda in pretehta na samem mestu, ali je stvar primerna, da bi se vzela za kmetijsko šolo; katerih prenapredb ali dozidkov bi bilo treba, da bi prostora dovolj bilo za šolo, stanovanje učiteljev in učencev; kolikošni bi bili stroški za prenapredbo,